



BOUWSTENEN REGLEMENT

VOORSTELLEN VAN BURGERS

OP DE GEMEENTERAAD 2026



**DE WAKKERE
BURGER**

participatie & democratie

Stand van zaken – Reglement voor “Voorstellen op de gemeenteraad”

Sinds 2019 bepaalt het Decreet Lokaal Bestuur dat alle lokale besturen een eigen reglement moeten uitwerken over de manier waarop inwoners een eigen voorstel of vraag op de agenda van de gemeenteraad kunnen plaatsen en dat punt mondeling eventueel ook kunnen toelichten.

Dat blijkt niet overal gebeurd. Of goed gebeurd.

--- Onderzoek De Wakkere Burger 2022

De Wakkere Burger vzw deed in 2021/2022 al een onderzoek naar de lokale invulling van dat nieuwe decretale kader, n.a.v. formele klachten over lokale besturen die dat niet deden. Deze bevraging bevestigde toen de indruk dat een en ander beter kon:

- Een aantal gemeenten had geen eigen reglement: daar bleef ‘participatierecht’ dus dode letter voor de inwoners.
- Een aantal gemeenten creëerde nieuwe drempels: een hoge handtekeningdrempel, uitholling van het spreekrecht op de zitting

Een aantal gemeenten maakte de “voorstellen van burgers” dan weer toegankelijker met lagere drempels.

Onze aanbevelingen toen aan de lokale besturen waren:

- Werk in elk geval een duidelijk lokaal reglement uit.
- Hanteer een lage handtekeningdrempel.
- Garandeer en organiseer het spreekrecht op de zitting voor de initiatiefnemers.

Onze aanbeveling toen aan de Vlaamse overheid was:

- Garandeer in alle lokale besturen decretaal het spreekrecht voor de initiatiefnemers, zoals vroeger in het Gemeentedecreet.

--- Artikels Apache 2026

Het online nieuwsmedium Apache publiceerde in mei 2026 ook hun onderzoeksresultaten over deze “voorstellen van burgers”. Beknopt samengevat was de conclusie: ruim een kwart van de lokale besturen in Vlaanderen heeft geen degelijk reglement dat burgers de mogelijkheid geeft een vraag of een voorstel toe te voegen aan de agenda van de gemeenteraad.

Vlaams minister van Binnenlands Bestuur Crevits reageerde op de resultaten van het Apache-onderzoek. “Het ontbreken van een reglement betekent dus niet noodzakelijk dat er geen inspraak is, zegt de minister, maar wel dat een decretale bepaling niet wordt nageleefd. Daarom is het belangrijk dat gemeenten deze betrokkenheid expliciet vastleggen in een participatie- of huishoudelijk reglement. Als een gemeente dit vandaag nog niet heeft opgenomen in een reglement, dan is er sprake van een tekortkoming ten aanzien van het decretaal kader.”

Achtergrondinformatie: het juridisch kader

Tot 2018 was artikel 200bis (e.v.) van het Gemeentedecreet van kracht met een redelijk gedetailleerde regeling voor alle lokale besturen van het Vlaamse Gewest. Samengevat: wanneer voldoende inwoners de aanvraag steunden, werd het ‘voorstel van burgers’ toegevoegd aan de agenda en kregen de indieners recht op een mondelinge toelichting tijdens deze zitting.

Artikel 200bis. De inwoners hebben het recht te verzoeken om de door hen in een gemotiveerde nota nader omschreven voorstellen en vragen over de gemeentelijke beleidsvoering en

dienstverlening op de agenda van de gemeenteraad in te schrijven en om deze agendapunten te komen toelichten in de gemeenteraad. Ze voegen bij die nota eventueel alle nuttige stukken die de gemeenteraad kunnen voorlichten.

Dat verzoek moet worden gesteund door ten minste :

- 1° 2 % van het aantal inwoners ouder dan 16 jaar in gemeenten met minder dan 15 000 inwoners;*
- 2° 300 inwoners ouder dan 16 jaar in gemeenten met minstens 15 000 inwoners en minder dan 30 000 inwoners;*
- 3° 1 % van het aantal inwoners ouder dan 16 jaar in gemeenten met minstens 30 000 inwoners.*

Deze regeling is sinds 2019 vervangen door art. 304 van het Decreet Lokaal Bestuur, dat meer vrijheid laat aan de lokale besturen. Het vermeldt ook apart de verzoekschriften:

Artikel 304: §1 De gemeenteraad voert een beleid op het vlak van de betrokkenheid en de inspraak van de burgers of van de doelgroepen, met inbegrip van een regeling over het recht van de inwoners om voorstellen en vragen op de agenda van de gemeenteraad te zetten. Het eerste lid is van toepassing op het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn, met dien verstande dat ‘gemeenteraad’ wordt gelezen als ‘raad voor maatschappelijk welzijn’.

§2. Overeenkomstig artikel 28 van de Grondwet, heeft iedereen het recht verzoekschriften in te dienen bij de organen van de gemeente en bij de organen van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn.

Op basis van deze regels en van goede praktijken formuleert De Wakkere Burger een aantal bouwstenen voor een reglement over “voorstellen van burgers” en “verzoekschriften” (zie volgende pagina).

BOUWSTENEN

Reglement: Voorstellen en vragen van burgers op de gemeenteraad / Verzoekschriften

Met het formele participatiekanaal “voorstellen of vragen van burgers” kunnen inwoners actief deelnemen aan de agendasetting binnen het lokale beleid. Het Decreet Lokaal Bestuur garandeert dit principe in art. 304. Dat artikel bevat geen uniforme detailregeling meer: de lokale besturen kregen dus de vrijheid om een eigen invulling te geven aan de praktische organisatie van de “voorstellen van burgers”. In dit document schetst De Wakkere Burger hiervoor een voorbeeldreglement. Dit reglement biedt enkele belangrijke bouwstenen waarmee steden en gemeenten een evenwichtige, maar ook toegankelijke regelgeving kunnen creëren. Het onderstaande reglement wil bewust niet strenger zijn dan het Gemeentedecreet: geen hogere drempels voor burgers, maar integendeel, meer duidelijkheid en toegankelijkheid.

De opbouw is dusdanig dat u links de inhoudelijke artikels terugvindt en in de kolom rechts de nodige extra toelichting en visie bij de bouwstenen en de verschillende opties. Voor de duidelijkheid kiezen we voor aparte afspraken over “voorstellen of vragen” en over “verzoekschriften”.

Over “Voorstellen en vragen van burgers op de gemeenteraad”

1.

Zoals voorzien in art. 304 van het Decreet Lokaal Bestuur kunnen inwoners van de gemeente, die ouder zijn dan 16 jaar, een voorstel of vraag over de beleidsvoering en dienstverlening van gemeente of OCMW op de agenda van gemeente-/OCMW-raad plaatsen. Zij hebben daarbij het recht om hun vraag of voorstel toe te lichten tijdens de zitting.

De voorstellen en vragen van burgers kunnen alleen betrekking hebben op zaken waarvoor gemeente of OCMW bevoegd zijn.

2. [eventueel toe te voegen]

Voorstellen en vragen van burgers zijn niet ontvankelijk wanneer ze uitsluitend betrekking hebben op: [bv.]

- verzoeken om informatie of toegang van bestuursdocumenten
- meningen of kritieken, zonder een duidelijk voorstel of vraag
- voorstellen of vragen met een onredelijke of vage inhoud
- voorstellen of vragen met een beledigend taalgebruik
- aanvragen, bezwaren of beroepen in aangelegenheden waarvoor een specifieke aanvraag-, bezwaar- of beroepsprocedure bestaat
- ...

Dit artikel vertaalt het principe uit artikel 304 van het Decreet Lokaal Bestuur dat elk lokaal bestuur een procedure moet voorzien waarmee burgers hun eigen voorstellen en vragen van burgers op de agenda van de gemeente-/OCMW-raad kunnen plaatsen.

Om misverstanden te vermijden voor burgers kunnen een aantal formele uitsluitingsgronden worden weergegeven - zonder dat deze de bedoeling hebben om de toegang voor de burger te bemoeilijken. Zo lijkt het logisch dat bv. een loutere vraag naar overheidsinformatie niet zo maar leidt naar een afwijzing, maar wel naar een doorverwijzing naar de juiste instantie of procedure.

De voorzitter van de gemeente-/OCMW-raad [of andere instantie] maakt deze beoordeling. Hij/zij kan de indiener verzoeken om een nieuw geformuleerd voorstel of vraag in te dienen dat wel aan de ontvankelijkheidseisen voldoet.

3.

De initiatiefnemers dienen hun verzoek in door middel van een formulier, dat ter beschikking wordt gesteld via de **[WEBTOEPASSING]** en via het loket van **[DIENST]**.

Bij dit formulier voegen zij een nota met een duidelijke omschrijving en motivering van de voorstellen en/of vragen. Daarbij kunnen zij ook alle nuttige stukken voegen die de gemeenteraad kunnen voorlichten.

4.

De initiatiefnemer(s) en ondertekenaars moeten inwoner van de gemeente zijn en 16 jaar of ouder zijn. Het verzoek moet worden gesteund door:

Optie 1: ten minste **[VAST AANTAL]** inwoners ouder dan 16 jaar.

Optie 2: ten minste [1-2%] van de inwoners ouder dan 16 jaar.

Optie 3: geen handtekeningen nodig **[dan verdwijnen alle elementen over ondertekenaars]**

[eventueel toe te voegen] De ondersteuningsverklaringen van ondertekenaars kunnen worden ingezameld via een papieren lijst of via een elektronische (internet)applicatie.

Het formulier vermeldt de naam, voornamen, geboortedatum en woonplaats van iedereen die dit verzoek heeft ondertekend.

Het formulier, de nota en de bijbehorende stukken worden overgemaakt aan het lokale bestuur/stad via **[GEWONE BRIEF / AANGETEKENDE BRIEF]** of tegen ontvangstbewijs afgegeven aan **[DIENST]**.

5.

De initiatiefnemers moeten het verzoek minstens 20 kalenderdagen voor de dag van de vergadering van de betreffende raad bij de voorzitter van de gemeente-/OCMW-raad indienen. Alleen dan kan een voorstel of vraag tijdens de eerstvolgende gemeenteraad worden behandeld. Indien het

Dit artikel voorziet in een vlotte toegang via zowel een digitale als een fysieke weg. Zoals voorzien in heel wat lokale participatiereglementen. Met een heldere en gevatte tekst informeren de initiatiefnemers de leden van de gemeente-/OCMW-raad.

Het Decreet Lokaal Bestuur voorziet geen minimaal aantal handtekeningen meer. Het lokaal bestuur beslist daarover zelf. De Wakkere Burger pleit voor een vast aantal handtekeningen. Dan is alles in een oogopslag duidelijk. De Wakkere Burger pleit ook voor een laag, toegankelijk aantal. Zo volstaan in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest 20 handtekeningen voor een burgerinterpellatie, zonder dat dit een overvloed aan verzoeken veroorzaakt.

Een aantal lokale participatiereglementen voorziet ondertussen in een digitale werving van handtekeningen.

verzoek later wordt ingediend zal het pas tijdens de eerste daaropvolgende vergadering van de raad worden behandeld.

De voorzitter van de gemeente-/OCMW-raad **[of andere instantie]** controleert de handtekeningen en gaat na of het voorstel aan alle voorwaarden voldoet en ontvankelijk is.

De gemeenteraad doet vooraf uitspraak over zijn bevoegdheid ten aanzien van het voorstel of de vraag. Binnen zijn bevoegdheid bepaalt de gemeenteraad/OCMW-raad ook welk gevolg daaraan wordt gegeven en hoe dat wordt bekendgemaakt.

6.

De initiatiefnemer, of één van hen indien het meerdere initiatiefnemers betreft, heeft [10-15] minuten spreektijd tijdens de vergadering van de gemeente-/OCMW-raad om het voorstel of de vraag toe te lichten. Deze initiatiefnemer kan zich laten bijstaan door een persoon naar keuze.

[eventueel toe te voegen]

- De spreektermijn kan na akkoord van de voorzitter van de gemeenteraad worden verlengd indien daardoor de verdere behandeling van de andere agendapunten van de gemeenteraadsvergadering niet in het gedrang komt.
- Er is na de toelichting gelegenheid voor **[de raadsleden / één raadslid per fractie]** om vragen te stellen aan de initiatiefnemer.
- De initiatiefnemer krijgt na het debat nog 2 minuten spreektijd voor een korte repliek.
- De voorzitter waakt over de goede orde en verloop van dit spreekrecht.

7.

Optie 1: De gemeente-/OCMW-raad neemt, niet later dan [2-3] maanden na de raadsvergadering waarin het voorstel geagendeerd is, een gemotiveerd besluit omtrent het voorstel. De voorzitter van de raad informeert de initiatiefnemers hierover schriftelijk.

Optie 2: Binnen zijn bevoegdheid bepaalt de gemeente-/OCMW-raad welk gevolg zal worden gegeven aan voorstellen en vragen van burgers en hoe dat zal worden bekendgemaakt.

Er ontstaat geen overvloed aan voorstellen van burgers. De Wakkere Burger pleit dan ook voor voldoende tijd en ruimte voor de bespreking van dit onderwerp. We pleiten ook voor een goed voorbereide toelichting door de initiatiefnemers.

Het bewaken van het goed verloop van dit agendapunt houdt ook het correct garanderen in van het spreekrecht van de burger.

De Wakkere Burger pleit hier voor optie 1 met een duidelijke deadline.

Over “Verzoekschriften”

8.

Zoals voorzien in artikel 28 van de Grondwet hebben alle burgers het recht verzoekschriften, door een of meer personen ondertekend, schriftelijk in te dienen bij alle organen van Gemeente en OCMW. Verzoekschriften zijn niet ontvankelijk wanneer ze uitsluitend betrekking hebben op: **[bv.]**

- verzoeken om informatie of toegang van bestuursdocumenten
- meningen of kritieken, zonder een duidelijk voorstel of vraag
- verzoeken met een onredelijke of vage inhoud, of met beledigend taalgebruik
- aanvragen, bezwaren of beroepen in aangelegenheden waarvoor een specifieke aanvraag-, bezwaar- of beroepsprocedure bestaat

Het orgaan of de voorzitter van het orgaan maakt deze beoordeling. Die kan de indiener vragen om de vraag opnieuw te formuleren.

9.

Is het een verzoekschrift gericht aan de gemeenteraad, dan plaatst de voorzitter van de gemeenteraad het verzoekschrift op de agenda van de eerstvolgende gemeenteraad indien het minstens **[XX] dagen** voor de vergadering werd ontvangen. Is het verzoekschrift later ingediend, dan komt het op de agenda van de daaropvolgende vergadering.

De gemeenteraad kan de bij hem ingediende verzoekschriften doorsturen naar het college van burgemeester en schepenen of naar een gemeenteraadscommissie met de vraag om daarover de nodige toelichting te bezorgen.

10.

De verzoeker of de eerste ondertekenaar van het verzoekschrift, **kan** worden gehoord door het betrokken orgaan van Gemeente of OCMW. In dat geval heeft de verzoeker of de eerste ondertekenaar van een verzoekschrift het recht zich te laten bijstaan door een persoon naar keuze.

11.

Het betrokken orgaan verstrekt, binnen **[drie?] maanden** na de indiening van het verzoekschrift, een gemotiveerd antwoord aan de verzoeker of aan de eerste ondertekenaar van het verzoekschrift.

Om het voor burgers duidelijk te maken wat een verzoekschrift inhoudt kunnen een aantal uitsluitingsgronden worden weergegeven - zonder dat deze de bedoeling hebben om de toegang voor de burger te bemoeilijken

Dit spreekrecht kan men ook nog concreter omschrijven – zie punt 6 van deze bouwstenen..